

Comentariul operei Alexandru Lapusneanu scrisa de Costache Negruzzi - a doua parte

Reflectand realitatea istorica in imagini realizate cu o mare torta artistica nuvela constituie o biruinta a scriitorului si a epicei noastre. Se poate spune ca in "Alexandru Lapusneanu" totul este antologic. Nuvela se impune, in primul rand, prin arta compozitiei. Cele patru parti ale nuvelei retin din domnia lui Lapusneanu momentele si personajele cele mai semnificative, pe care scriitorul le zugravesce cu conciziunea specifica genului dramatic.

Avand o tensiune crescanda a putut fiasemanata cu o drama in patru acte, fiecare purtand un moto semnificativ ("Daca voi nu ma vreti, eu va vreau..."; "Ai sa dai seama, doamna!..."; "Capul lui Motoc vrem"; "De ma voi scula, pre multi am sa popesc si eu"...). Replicile memorabile sintetizeaza fericit cuprinsul fiecarui capitol, care are o unitate stringenta, putand fi citit ca un act de sine statator si in acelasi timp perfect incadrat ansamblului. Omorarea celor 47 de boieri intr-un groaznic macel este punctul culminant al nuvelei, care se termina prin calugarirea si moartea prin otravire a lui Lapusneanu.

De o deosebita forta de sugestie nuvela a inspirat de-a lungul vremii scriitori ca D. Bolintineanu, S. Bodnarescu, I.I. Rosea, A.I. Odobescu, B.P. Hasdeu. Eminescu a intentionat si el s-o foloseasca pentru a scrie o drama istorica in versuri. G. Calinescu, in "Opera lui Eminescu", citeaza urmatoarea insemnare din manuscrisele poetului: "Din Alexandru Lapusneanu s-ar putea face un Macbeth romanesc, cu intrebuintarea mai ales in ultimul act, a nuvelei lui Negruzzi". Mai tarziu, G. M. Zamfirescu a reluat nuvela lui Negruzzi, scrind drama intr-un act "Cuminecatura".

Prin forta personalitatii domnului, care nu este numai un erou romantic, ci si un om viu si intreg (G. Calinescu), prin puterea de observatie sociala si psihologica, scenele pline de culoarea epocii, dramatismul desfasurarii subiectului, precizia si sobrietatea stilului "Alexandru Lapusneanu" ramane, pana astazi, capul de serie al nuvelei istorice romanesti, model al speciei".